

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว (Lao People's Democratic Republic) เป็นประเทศที่ไม่มีชายแดนติดกับทะเล พื้นที่ของประเทศมีทั้งสิ้น 236,800 ตารางกิโลเมตร มีความยาวตั้งแต่เหนือจรดใต้ 1,700 กิโลเมตร มีชายแดนรายล้อมด้วยประเทศเพื่อนบ้านถึง 5 ประเทศได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ราชอาณาจักรกัมพูชา ราชอาณาจักรไทย และสหภาพพม่า สปป.ลาว แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 จังหวัด ในบรรดาจังหวัดต่างๆ ทั้ง 17 จังหวัดของ สปป.ลาว จังหวัดที่จัดว่ามีความสำคัญมากที่สุดได้แก่ นครหลวงเวียงจันทน์ เพราะเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศ การเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจจะเห็นได้จากการลงทุนและโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ เนื่องจากนครหลวงเวียงจันทน์เป็นเมืองหลวงมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นกว่าจังหวัดอื่นๆ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายจึงดึงดูดให้เกิดการค้า การลงทุน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากมาย

ภายหลังที่รัฐบาลแห่ง สปป.ลาว ได้ดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2529 - 2533) ซึ่งได้มีนโยบายเปิดประเทศออกสู่ภายนอกโดยได้มีการปฏิรูประบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่เรียกว่า จินตนาการใหม่ (New Economic Mechanism: NEM) ที่ได้มีการดำเนินนโยบายการเปลี่ยนแปลงกลไกทางด้านเศรษฐกิจใหม่ เป็นการนำเอาระบบเศรษฐกิจเข้าสู่กลไกของระบบเศรษฐกิจตลาดและเงินตรามากขึ้นโดยมีการเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจที่วางแผนจากส่วนกลางเป็นระบบเศรษฐกิจที่ใช้กลไกของตลาด กระจายอำนาจการตัดสินใจและกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น มีการลดการควบคุมราคาสินค้า การกระจายสินค้าและบริการ ลดการอุดหนุนสินค้า วางกลไกอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราให้เป็นไปตามกลไกตลาดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความยากจนของประเทศ และมุ่งหวังพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นออกจากความด้อยพัฒนา ถ้าหลังเพื่อให้กลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมตามภาวะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการต่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจของภูมิภาคและของโลก

บนพื้นฐานการดำเนินการดังกล่าวทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น และในขณะเดียวกันรัฐบาลของ สปป.ลาว ยังได้ปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการลงทุนมากยิ่งขึ้น โดยได้มีการปรับปรุงกฎหมายการลงทุนและคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศ กฎหมายคุ้มครองธุรกิจ กฎหมายการค้า กฎหมายล้มละลาย กฎหมายแรงงาน กฎหมายประกันภัย มาตรการด้านภาษี และคำสั่งต่างๆ จากรัฐบาลอีกมากมาย

จากการที่รัฐบาลได้ดำเนินการระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ ทำให้มีการลงทุนจากนักลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของ สปป.ลาวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2550 มียอดรวมผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (GDP) ตามราคาปัจจุบันที่จำนวน 39,284.18 พันล้านกีบ ซึ่งเห็นว่าเติบโตค่อนข้างเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับหลายปีที่ผ่านมา โดยอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP Growth Rate) ในปี พ.ศ.2550 ขยายตัวร้อยละ 7.9 ลดลงเล็กน้อยจากที่ขยายตัวร้อยละ 8.3 ในปี พ.ศ.2549 (ตารางที่ 1.1) ตลอดระยะเวลา 16 ปีที่ผ่านมาจากปี พ.ศ.2533 - 2549 สัดส่วนโครงสร้างประกอบด้านเศรษฐกิจ (GDP) ได้ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลง อัตราส่วนของภาคเกษตรกรรมเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.1 ในแต่ละปี การลดลงดังกล่าวส่วนใหญ่ได้รับการชดเชยจากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.0 ในแต่ละปีของอัตราส่วนภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากนโยบายการผลิตเป็นสินค้าของรัฐบาล ภาคบริการและภาคอื่นๆ โดยรวมยังรักษาอัตราส่วนไว้ในระดับไม่เปลี่ยนแปลง (ธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2549: 9)

ตารางที่ 1.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ตามราคาปัจจุบันของ สปป.ลาว

ปี พ.ศ.	ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (หน่วย: พันล้านกีบ)	อัตราการเจริญเติบโต (หน่วย: ร้อยละ)
2545	18,390.40	5.9
2546	22,511.42	5.8
2547	26,590.13	6.9
2548	30,594.09	7.3
2549	35,407.26	8.3
2550	39,284.18	7.9

ที่มา: คณะกรรมการแผนการและการลงทุน ศูนย์สถิติแห่งชาติ (2550)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจจะเห็นว่าเศรษฐกิจของ สปป.ลาวยังขึ้นอยู่กับการผลิตในภาคการเกษตรเป็นอย่างมากแต่ก็เริ่มลดความสำคัญลงเป็นลำดับในหลายปีที่ผ่านมา และจะสังเกตได้ว่าจำนวนแรงงานทั้งหมดในภาคเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2548 มีประมาณ 2.8 ล้านคนโดยสัดส่วนแรงงานในภาคเกษตรกรรมได้ลดลงจากร้อยละ 76.8 ในปี พ.ศ.2543 มาเป็นร้อยละ 75.6 ในปี พ.ศ. 2548 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมอื่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อาทิ ในภาคอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง สัดส่วนแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.9 มาเป็นร้อยละ 7.7 และสัดส่วนแรงงานในภาคบริการก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.5 มาเป็นร้อยละ 15.6 ดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 จำนวนแรงงานในภาคเศรษฐกิจ

(หน่วย: คน)

ภาคเศรษฐกิจ	ปี พ.ศ.2543	ปี พ.ศ.2548
แรงงานในภาคเกษตรกรรม	1,705,380 (76.8)	2,099,194 (75.6)
แรงงานในภาคอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง	153,218 (6.9)	213,807 (7.7)
แรงงานในภาคบริการ	321,979 (14.5)	433,167 (15.6)
อื่น ๆ	39,970 (1.8)	30,544 (1.1)
รวม	2,220,547 (100)	2,776,712 (100)

ที่มา: คณะกรรมการแผนการและการลงทุน (2549)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

จากตารางที่ 1.3 แสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ.2549 ในภาคการเกษตรมีจำนวน 702.24 พันล้าน กีบของยอดรวมผลิตภัณฑ์ภายในประเทศตามราคาปัจจุบัน ในภาคอุตสาหกรรมมีจำนวน 525.04 พันล้านกีบ และภาคบริการมีจำนวน 415.49 พันล้านกีบ โดยภาคเกษตรกรรมและป่าไม้มี สัดส่วนร้อยละ 42.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งได้ลดลงจากร้อยละ 44.5 ของปี พ.ศ. 2548 ในส่วนของภาคอุตสาหกรรม (การผลิต ก่อสร้างและสาธารณูปโภค) มีสัดส่วนร้อยละ 31.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 29.3 ของปี พ.ศ.2548 ในส่วนของภาค การบริการในปี พ.ศ.2549 มีสัดส่วนร้อยละ 25 ซึ่งได้ลดลงเล็กน้อยจากปี พ.ศ.2548 ที่สัดส่วนร้อยละ 25.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ตารางที่ 1.3 โครงสร้างรวมยอดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจำแนกตามสาขาการผลิต

(หน่วย: พันล้านบาท)

ภาคเศรษฐกิจ	ปี พ.ศ.			
	2546	2547	2548	2549
เกษตรกรรม และป่าไม้	643.3	665.9	682.4	702.24
	(48.2)	(46.6)	(44.5)	(42.3)
อุตสาหกรรม	343.7	386.8	448.6	525.04
	(25.7)	(27.1)	(29.3)	(31.7)
การบริการ	338.0	362.5	386.9	415.49
	(25.3)	(25.4)	(25.2)	(25.0)
อื่น ๆ	10.6	12.6	14.0	16.11
	(0.8)	(0.9)	(1.0)	(1.0)
รวม	1,335.60	1427.80	1,531.90	1,658.88
	(100)	(100)	(100)	(100)

ที่มา: ธนาคารแห่ง สปป.ลาว (2550)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

จากการที่ได้มีนโยบายเปิดประเทศออกสู่ภายนอกตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 เป็นต้นมานั้น สปป.ลาวได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานเป็นอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในช่วงที่ผ่านมาได้มีส่วนผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศรอดหน้าอย่างเห็นได้ชัด โดยในปี พ.ศ.2549 มีโครงการจากต่างชาติที่ได้รับอนุญาตให้มาลงทุนในลาวรวมทั้งหมด 158 โครงการ มีมูลค่าการลงทุน 2,680.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.7 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2548 (ธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2549: 33)

จากจำนวนมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ทั้งหมดในปี พ.ศ.2549 ที่แสดงในตารางที่ 1.4 ที่จำนวน 2,680.50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สาเหตุของการลงทุนเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการลงทุนใน 2 ภาคใหญ่ ได้แก่

ก) ภาคอุตสาหกรรมเขื่อนไฟฟ้าน้ำตก อาทิ เขื่อนไฟฟ้าน้ำเทิน 2 เขื่อนไฟฟ้าน้ำจิม 2 และ เขื่อนไฟฟ้าเซฆมาน 3 (เกือบเท่ากับ 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ.2549)

ข) ภาคเกษตรกรรม อาทิ โครงการปลูกไม้ยางพาราไม้ยูคาลิปตัส และไม้กินผลอื่นๆ

ตารางที่ 1.4 มูลค่าการลงทุนต่างประเทศ (FDI) แบ่งตามภาคเศรษฐกิจ พ.ศ.2545 - 2549

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ภาคเศรษฐกิจ	ปี พ.ศ.				
	2545	2546	2547	2548	2549
ไฟฟ้า	360.00	85.80	5.50	1,065.25	1,775.70
เกษตรกรรม	13.99	17.32	75.70	17.35	458.42
เหมืองแร่	0.50	20.73	312.11	93.54	61.65
อุตสาหกรรม หัตถกรรม	59.94	80.81	35.38	14.60	123.00
การค้า	4.71	140.10	19.00	7.86	80.70
ก่อสร้าง	13.95	3.25	9.99	1.55	130.60
บริการ	16.51	60.30	17.48	20.87	11.59
โรงแรม ร้านอาหาร	1.14	48.80	7.00	13.11	32.14
โทรคมนาคม	12.94	-	27.00	-	-
อุตสาหกรรมไม้	3.37	5.50	8.99	5.69	1.01
ธนาคาร	-	-	10.00	5.00	-
ตัดเย็บ	4.44	2.77	3.10	0.30	3.89
ที่ปรึกษา	0.55	0.62	1.90	0.20	1.80
มูลค่าการลงทุนทั้งหมด (รวม)	492.04	465.99	533.15	1,245.31	2,680.50

ที่มา: ธนาคารแห่ง สปป.ลาว (2550)

จากจำนวนการลงทุนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลนั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยเฉพาะ อุตสาหกรรมตัดเย็บนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เป็นแหล่งนำรายได้เข้าประเทศจากการส่งออก เสื้อผ้า เป็นแหล่งที่มีการจ้างงานเป็นจำนวนมากโดยที่ค่าจ้างแรงงานราคาถูกและแรงงานที่เข้าทำงานในอุตสาหกรรมนี้ส่วนมากจะเป็นแรงงานหญิงประมาณร้อยละ 90 ถึงร้อยละ 95 จากตัวเลข สถิติพบว่าในปี พ.ศ.2550 มีโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าขนาดกลางและขนาดใหญ่ใน สปป.ลาว ทั้งหมด

จำนวน 55 แห่ง (เฉพาะที่เข้ากลุ่มอุตสาหกรรมแผ่นผ้าและเครื่องนุ่งห่มแห่ง สปป.ลาว) โรงงานตัดเย็บส่วนมากอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ และอีก 3 แห่งอยู่ในจังหวัดสะหวันนะเขตทางภาคกลางของลาวซึ่งเป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน นอกจากนี้นักลงทุนจะมองว่า สปป.ลาวจะมีแรงงานราคาถูกแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนหันมาลงทุนใน สปป.ลาว คือ สปป.ลาวยังมีที่ตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสมสำหรับการผลิตเสื้อผ้าเพื่อส่งออก เนื่องจากมีทางหมายเลข 9 เป็นทางผ่านในเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridors: EWECs) สามารถออกสู่ท่าเรือในประเทศไทยหรือท่าเรือในประเทศเวียดนามได้โดยสะดวก นอกจากนี้การให้สิทธิในการเช่าที่ดินในราคาถูก การมีแหล่งไฟฟ้าและทรัพยากรน้ำที่มีมากพอที่จะสามารถรองรับภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ถือว่าเป็นตัวแปรหลักที่สำคัญที่ดึงดูดให้นักลงทุนตัดสินใจเข้ามาลงทุนใน สปป.ลาว โดยรัฐบาลแห่ง สปป.ลาวได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมตัดเย็บอย่างมาก ถือเป็นอุตสาหกรรมนำร่องที่สร้างงาน สร้างรายได้ในอันดับต้น ๆ ให้กับประเทศ

การเติบโตของอุตสาหกรรมตัดเย็บนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่องด้วยการส่งเสริมของภาครัฐในฐานะผู้รับจ้างผลิตให้กับเจ้าของตราสินค้าระดับโลกในต่างประเทศ ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า อุตสาหกรรมนี้มีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานสตรีเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ เพราะจำเป็นต้องใช้แรงงานคนเป็นสำคัญในกระบวนการผลิต กรรมวิธีทุกขั้นตอนต้องอาศัยแรงงานเป็นหลัก สังเกตได้ว่าแรงงานจำนวนมากได้เข้าร่วมในตลาดแรงงานตัดเย็บโดยมีแรงงานที่เข้าทำงานในอุตสาหกรรมนี้จำนวน 23,287 คน ซึ่งได้แยกตามขนาดของโรงงานขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งมีแรงงานเข้าร่วมจำนวน 2,168 คน และ 21,119 คน ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1.5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 1.5 จำนวนโรงงานและแรงงาน พ.ศ.2549

ลำดับ	ขนาดโรงงาน	จำนวนโรงงาน (แห่ง)	จำนวนแรงงาน (คน)
1	โรงงานระดับ 1(ใหญ่) จำนวนแรงงานเกินกว่า 200 คน	37	21,119
2	โรงงานระดับ 2 (กลาง) จำนวนแรงงาน 51-200 คน	18	2,168
รวม		55	23, 287

ที่มา: กลุ่มสมาคมตัดเย็บ สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติ (2550)

จากการรายงานของสภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติตามตารางที่ 1.6 พบว่า อุตสาหกรรมตัดเย็บนี้มีมูลค่าส่งออกเสื้อผ้าในปี พ.ศ.2549 สูงถึง 151,182 ล้านดอลลาร์ ส่วนมูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าของไตรมาสแรกในปี พ.ศ.2550 อยู่ที่จำนวน 34,308 ล้านดอลลาร์ เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตราวร้อยละ 95 ส่งออกไปยังตลาดสหภาพยุโรป (EU) เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี และอิตาลี นอกจากนั้นเป็นตลาดญี่ปุ่นและอาเซียนโดยใช้วัตถุดิบส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายที่นำเข้าจากตลาดในเอเชีย ซึ่งร้อยละ 60 เป็นการนำเข้าจากไทย ที่เหลือเป็นตลาดจีน อินเดีย ปากีสถาน และอินโดนีเซีย อุตสาหกรรมตัดเย็บนี้ราวร้อยละ 50 เป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ส่วนที่เหลือรองลงมาก็เป็นการลงทุนภายใน (Lao Investment: LI) ตามด้วยการลงทุนร่วมกับต่างประเทศ (Joint Venture: JV)

ตารางที่ 1.6 มูลค่าส่งออกเสื้อผ้า พ.ศ.2545 ถึง พ.ศ.1/2550

(หน่วย: ล้านดอลลาร์)

กลุ่มประเทศ	ปี พ.ศ.					
	2545	2546	2547	2548	2549	1/2550
กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป	96,239	104,439	120,627	131,907	142,128	27,778
กลุ่มประเทศอื่น ๆ	7,141	10,695	11,093	12,961	9,054	6,530
รวม	103,380	115,134	131,720	144,868	151,182	34,308

ที่มา: สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติ (2550)

จากการที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ได้มีการเปลี่ยนแปลงและมีการขยายตัวขึ้นนั้น ได้ส่งผลให้ประชากรวัยทำงานทั้งหญิงและชาย ได้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น จากจุดนี้มีผลให้สถานภาพของสตรีเปลี่ยนแปลงไปตามสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือแรงงานสตรีมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในทางเศรษฐกิจไม่น้อยไปกว่าแรงงานชาย สตรีมีบทบาทในการทำงานเกือบทุกอย่าง อาทิ ทำงานในหน่วยงานของรัฐบาล สถานประกอบการธุรกิจ และอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ โดยที่สตรีไม่ได้จำกัดทำงานอยู่ภายในครอบครัวดังในอดีตที่ผ่านมา จากผลการสำรวจประชากรและที่อยู่อาศัยของคณะกรรมการแผนการและการลงทุน ศูนย์สถิติแห่งชาติ ครั้งที่ล่าสุด ในปี พ.ศ.2548 พบว่า สปป.ลาว มีประชากรทั้งสิ้น 5.62 ล้านคน มีประชากรที่เป็นหญิง 2.82 ล้านคน และชาย 2.80 ล้านคน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าประชากรของลาวมีหญิงและชายในสัดส่วนเกือบเท่ากัน (ศูนย์สถิติแห่งชาติ, 2549) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงจำนวนประชากรที่มีส่วนร่วมในภาคเศรษฐกิจหรือเป็นกำลังแรงงานนั้นพบว่าอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสตรีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2538 ถึงปี พ.ศ.2548 จะเห็นได้ว่าสตรีเป็นส่วนสำคัญทางด้านโครงสร้างประชากรและทางด้านแรงงานของประเทศ

จากตัวเลขสถานภาพการมีงานทำของประชากรวัยทำงานตามตาราง 1.7 ซึ่งให้เห็นว่าแรงงานสตรีได้กระจายการทำงานอยู่ในทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจ โดยที่กลุ่มแรงงานสตรีที่ทำงานและได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างในปี พ.ศ.2538 อาทิ ทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลจำนวน 35,235 คน คิดเป็นร้อยละ 59.56 ทำงานในหน่วยงานของรัฐหุ้นส่วนเอกชนจำนวน 1,760 คน คิดเป็นร้อยละ 2.98 และทำงานในหน่วยงานของเอกชนจำนวน 15,510 คน คิดเป็นร้อยละ 26.22 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 52,200 คน จำนวน 3,777 คน และจำนวน 48,714 คน คิดเป็นร้อยละ 47.48 ร้อยละ 3.44 และร้อยละ 44.30 ตามลำดับในปี พ.ศ.2548 ส่วนแรงงานสตรีที่ทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มลดลง จากจำนวน 6,650 คน คิดเป็นร้อยละ 11.24 ในปี พ.ศ.2538 ลดลงเป็นจำนวน 5,261 คน คิดเป็นร้อยละ 4.78 ในปี พ.ศ.2548

ตารางที่ 1.7 สถานภาพการมีงานทำของสตรีวัยทำงานที่ได้รับเงินเดือนในภาคเศรษฐกิจ

หน่วยงาน	ปี พ.ศ.2538		ปี พ.ศ.2548	
	จำนวนสตรี (คน)	ร้อยละ	จำนวนสตรี (คน)	ร้อยละ
รัฐบาล	35,235	59.56	52,200	47.48
รัฐหุ้นส่วนเอกชน	1,760	2.98	3,777	3.44
เอกชน	15,510	26.22	48,714	44.30
รัฐวิสาหกิจ	6,650	11.24	5,261	4.78
รวม	59,155	100.00	109,952	100.00

ที่มา: ศูนย์สถิติแห่งชาติ (2548)

ในขณะที่กลุ่มแรงงานสตรีที่ทำงานโดยไม่ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างตามตารางที่ 1.8 อาทิ เป็นนายจ้างจำนวน 1,404 คน คิดเป็นร้อยละ 0.13 และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว (โดยที่ไม่ได้รับค่าจ้าง) จำนวน 420,558 คน คิดเป็นร้อยละ 39.69 ในปี พ.ศ.2538 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 2,235 คน คิดเป็นร้อยละ 0.18 และจำนวน 895,076 คน คิดเป็นร้อยละ 70.74 ตามลำดับในปี พ.ศ.2548 ส่วนแรงงานสตรีที่ทำงานให้กับตนเองมีแนวโน้มลดลงจากจำนวน 673,780 คน คิดเป็นร้อยละ 60.18 ในปี พ.ศ.2538 ลดลงเป็นจำนวน 367,970 คน คิดเป็นร้อยละ 29.08 ในปี พ.ศ.2548

ตารางที่ 1.8 สถานภาพการมีงานทำของสตรีวัยทำงานที่ไม่ได้รับเงินเดือนในภาคเศรษฐกิจ

หน่วยงาน	ปี พ.ศ.2538		ปี พ.ศ.2548	
	จำนวนสตรี (คน)	ร้อยละ	จำนวนสตรี (คน)	ร้อยละ
นายจ้าง	1,404	0.13	2,235	0.18
ทำงานให้กับตนเอง	673,780	60.18	367,970	29.08
ทำงานให้ครอบครัว (โดยที่ไม่ได้รับค่าจ้าง)	420,558	39.69	895,076	70.74
รวม	1,059,742	100.00	1,265,281	100.00

ที่มา: ศูนย์สถิติแห่งชาติ (2548)

จากข้อสังเกตที่กล่าวมาข้างต้นพอที่จะสรุปได้ว่า แรงงานสตรีในภาคเกษตรกรรมได้เคลื่อนย้ายไปยังภาคอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ตามการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจในประเทศ และอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ก็เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้รับแรงงานเพื่อเข้าร่วมตลาดแรงงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานสตรีที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ อุตสาหกรรมตัดเย็บจึงเป็นการช่วยให้แรงงานสตรีในท้องถิ่นมีงานทำ ช่วยให้แรงงานมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมตลาดแรงงานตัดเย็บของแรงงานสตรีในนครหลวงเวียงจันทน์ โดยจะได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลที่ทำให้แรงงานสตรีเข้าร่วมตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมตัดเย็บ เพื่อจะเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมแรงงานสตรีให้มีบทบาทในการพัฒนาสังคมและประเทศให้ไปในแนวทางที่เหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของกำลังแรงงาน และตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมตัดเย็บของ สปป.ลาว
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมตลาดแรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บของแรงงานสตรีในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับ

การศึกษาร่วมตลาดแรงงานของสตรีในอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ครั้งนี้คาดว่าจะมีประโยชน์อย่างมากทั้งต่อภาครัฐบาล ภาคเอกชน และผู้ที่สนใจศึกษาในด้านแรงงาน โดยเฉพาะต่อภาครัฐบาลในการวางแผน กำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาแรงงานสตรี ซึ่งนับวันจะมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ และต่อภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมวางตำแหน่งงาน การฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงานที่เข้าทำงานให้มีความสมดุลเหมาะสม และเจริญก้าวหน้ามากขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาดลาดแรงงานของ สปป.ลาว ครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้ในอุตสาหกรรมตัดเย็บในเขตพื้นที่นครหลวงเวียงจันทน์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บเป็นจำนวนมาก และกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาได้ศึกษาเฉพาะสตรี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรีที่เป็นแรงงานที่เข้าทำงานในโรงงานตัดเย็บและกลุ่มสตรีที่ไม่ได้ทำงานในโรงงานตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถจำแนกตามประเภทและแหล่งการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เป็น 2 แหล่ง ได้แก่

- 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยข้อมูลทุติยภูมิเป็นการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ และเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการสืบค้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติ สมาคมกลุ่มตัดเย็บ และศูนย์สถิติแห่ง สปป.ลาว
- 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามการสัมภาษณ์สตรีที่เป็นแรงงานในอุตสาหกรรมตัดเย็บ และสตรีที่ไม่ทำงานในกิจการตัดเย็บ ซึ่งได้ทำการสำรวจในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 ในเขตพื้นที่นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

1.6 นิยามศัพท์

การศึกษานี้ได้ให้คำจำกัดความเอาไว้ ดังนี้

- (1) แรงงานสตรี หมายถึงสตรีที่อยู่ในวัยทำงานในช่วงอายุที่กฎหมายแรงงานแห่ง สปป.ลาว อนุญาตให้จ้างงานได้ ซึ่งในอุตสาหกรรมตัดเย็บนี้คือผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป
- (2) โรงงานระดับ 1 (ใหญ่) หมายถึง โรงงานขนาดใหญ่ที่มีการใช้แรงงานจำนวนเกินกว่า 200 คนขึ้นไป
- (3) โรงงานระดับ 2 (กลาง) หมายถึง โรงงานขนาดกลางที่มีการใช้แรงงานจำนวน 51 คน ถึง 200 คน

- (4) ตลาดแรงงาน หมายถึงความต้องการและการสนองแรงงานในสังคม ในที่นี้ได้จำกัดตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมตัดเย็บเท่านั้น
- (5) ภาวะการพึ่งพิง หมายถึงจำนวนของผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานที่แรงงานจะต้องรับผิดชอบได้แก่ เด็กและคนชรา
- (6) สถานประกอบการ ในที่นี้หมายถึง โรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่ทำการผลิตเสื้อผ้าเพื่อส่งออกโดยถูกต้องตามกฎหมายการลงทุน และกฎหมายธุรกิจ
- (7) ผู้ที่ทำงานให้กับตนเอง หมายถึง ผู้ที่ลงมือทำงานในกิจการของตัวเอง ด้วยตนเอง โดยไม่มีสายสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้าง และนายจ้าง
- (8) ผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว (โดยไม่ได้รับค่าจ้าง) หมายถึง ผู้ที่ทำงานเพื่อครอบครัวหรือทำงานในเรือญาติของตนเอง โดยที่ไม่มีค่าจ้างแรงงานเป็นการตอบแทนจากการทำงาน และไม่มีบุคคลจากภายนอกเข้าร่วม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved